

16 september 2020

Uitgave van de Leido Academy, het thema-netwerk voor LevenLang Leren

Nationaal Groeifonds – en dan ook een project voor het hbo
Hier maar gewoon een gedachtevormend voorstel opgegooid...

Inhoud

1	Inleiding	1
2	Uit het stuk voor het Nationaal Groeifonds	3
3	Ons voorstel – gewoon maar wat gedachten op een boodschappenlijstje	7
4	Vervolg met Denk-Groep	8

1 Inleiding

Het werd vorige week wel erg verleidelijk gemaakt om vandaag heel stevig stil te staan bij de discussies over het bewaken van de kwaliteit (s.v.p. nog wel even een goede breed gedragen definitie daarvan aandragen, in de nieuwe context waarmee we te maken hebben) van het hbo en wo in een tijd waarin studenten met allerlei vormen van blended learning worden bediend. Mogelijk dat binnenkort in de Tweede Kamer i.c. de Kamercommissie voor Onderwijs hierover toch van gedachten wordt gewisseld, naar aanleiding van de opgelaten gedachtenballonnen. Op voorhand lijkt echter te moeten worden gesteld dat voor een scherpe controle geen politieke meerderheid is aan te treffen. Ook in de media en vooral uit de hoger-onderwijswereld werden de meningen van alle kanten op de maatschappij afgeschoten, tevens nogal eens gecombineerd met de heersende frustratie in deze onderwijswereld. Nog even afwachten wat dit zoal oplevert en pas dan met een (aanvullende) beschouwing voor de dag komen (we hebben al wat collega-experts aan het denken gezet...). Dat kan als je naar de onderliggende argumenten kijkt, en dan nou eens niet als politicus.

In plaats daarvan lijkt het handig om, nog wat heet van de ontwerpnaald, te kijken naar de plannen van de overheid met het zogenoemde 'Nationaal Groeifonds'. Het draait om het hebben van een budget van 20 miljard over vijf jaren verspreid. Zoals viel te verwachten was te zien dat 'men' al direct aan het warmlopen sloeg om een deel van de koek op het eigen bord te schuiven. Het geeft meteen interessante inzichten als het gaat om de zienswijze van allerlei experts. Ook kwamen veel economen in de media aan het woord om naar de haalbaarheid, de impact en allerlei andere effecten te kijken. Dat leverde allerlei kritische beschouwingen op, misschien ook wel te verwachten in dit tijdsgewricht.

De vraag is echter, wetende dat een project (om het zo maar te noemen) minimaal 30 miljoen euro moet gaan kosten, of men een goed doorkneed plan in elkaar weet te steken, zonder in oneliners en verwijzingen naar op de plank liggende zaken, terecht te komen. Het ligt wel voor de hand dat alleen hele grote organisaties in hun eentje daarmee aan de slag kunnen, zeker als er ook sprake moet zijn van een vorm van garantstelling.

Het kan ook gebeuren met partners die een kleinere omvang kennen, maar dan dienen de handen zodanig in elkaar te worden geslagen dat aan de doelstellingen valt te voldoen, zeker om het door de overheid verwachte effect te kunnen sorteren. De belangrijkste voorwaarde daarbij lijkt te zijn dat de economie er een zichtbare 'boost' richting de toekomst door gaat krijgen, met meer kansen voor het bedrijfsleven om zich verder te ontwikkelen.

Iets voor het hbo?

Kan het fonds iets voor het hbo zijn? Heeft men daar straks ook voldoende oog voor (want er werd reeds van verschillende kanten gewezen op het feit dat het hbo op dit moment geen link naar de

beoordelingscommissie heeft, het wo juist dan wel veel meer in voldoende mate...¹)? Zijn er in dit tijdsgewricht vervolgens voldoende hogescholen te vinden die op basis van hun ervaringen met dit soort projecten samen aan de slag willen gaan?

De Vereniging Hogescholen heeft gisteren t.g.v. Prinsjesdag een voorzet gegeven, met o.a. de volgende tekst: "De VH pleit ervoor om het vorige week gepresenteerde Nationaal Groeifonds ter grootte van 20 miljard euro aan te wenden voor extra investeringen in thema's zoals Leven Lang Ontwikkelen, digitalisering en in praktijkgericht onderzoek bij hogescholen."

In de afgelopen week is binnen onze geledingen gebrainstormd op dit punt. Hieronder het resultaat daarvan, met een voorzet voor een 'project'. Het moet naar onze mening zonder meer een speciale en onderscheidende aanpak betreffen, mede met inzet van de private hbo-sector en met gebruikmaking van aanbieders van andere soorten opleidingen (kwalificaties, scholingstrajecten e.d.) die een duidelijk signatuur kennen en de status ontlenen aan bijvoorbeeld het NLQF, dus het Nederlandse raamwerk voor het scholingsaanbod. Daarbij zijn bijvoorbeeld Business Academies, private scholingsfondsen, investeringen van bedrijven in scholing van personeel welkom.

Voorstel doen voor een project

We willen hier een eerste, globaal voorstel doen, geheel vrijblijvend en kosteloos te kopiëren – en dan kijken we graag uit naar de plannen van de kant van de VH, met de genoemde thema's. Het betreft van onze kant de basiscontouren van een project, een voorzet die verder moet worden uitgewerkt met allerlei aanpassingen door experts, betrokkenen, creatievelingen en anderen die de kans willen aangrijpen om met een goed onderbouwd voorstel (een deel van) de hbo-sector te kunnen ombouwen naar een systeem dat nog dieper geworteld is in een aanpak met het combineren van werken en leren. Dat is de insteek voor ons voorstel, dus meer gericht op het hbo in het algemeen, breed neergezet – en die VH-thema's zullen daar zeker in op te nemen zijn.

Het praktische hbo-karakter mag – en moet – absoluut weer voorop staan, na alle discussies in de afgelopen twintig jaar over de pogingen om het hbo te academiseren, met zeer weinig resultaat als het gaat om zich als hbo daarbij een voor alle doelgroepen duidelijke positie te verwerven. Het is aan de CvB's om dat roer nu echt om te gooien, waar dat nog niet is gedaan.

Want daarover zal het project moeten gaan, denken we, over een aantal kantelingen binnen het hbo, zo'n twintig jaar na de invoering van het stelsel met de Bachelor en Master (en later met de Associate degree). Dat betekent in zekere zin het teruggaan naar de roots van het beroepsonderwijs, om een drijvende kracht achter ontwikkelingen in het werkveld en op de arbeidsmarkt te zijn, net zo goed als het mbo dat voor een heel groot deel van onze beroepsbevolking is.

Kort door de bocht is hier alvast de meta-aanpak binnen zo'n project als volgt te beschrijven – en verderop geven we wat meer details en mogelijk stimulerende gedachten, voor de instellingen die dit ook als een kans beschouwen:

Het moet een wat langer lopend project zijn waarbij met een zo breed mogelijk draagvlak van alle betrokkenen wordt onderzocht hoe het hbo kan worden 'gerestyled' met inzet van alle opgedane ervaringen tot nu toe, met het kantelen naar een nog meer op een werkend-leren gebaseerd systeem en met behoud van de waarden die een sector in het hoger onderwijs dient te hebben.

Gedurende het project wordt bezien welke aanpassingen direct, op korte termijn en na afloop van het project kunnen worden doorgevoerd, inhoudende dat het niet gaat om het uitbreiden van taken en voorzieningen, maar het (deels) vervangen van bepaalde huidige vormgevingen en formats door nieuwe constructies.

Hierbij staat voorop dat het hbo direct en zonder al teveel vertraging via de opleidingen een bijdrage levert aan de slagkracht van alle werkveldsectoren, voor de innovatie, de uitbreiding, de afzetmarkt, enz. - zonder dat deze direct worden gezien als 'afhankelijke' bedrijfs- en branche-opleidingen.

Het betekent ook dat de totale scholingsmarkt in beeld moet worden gebracht, met duidelijkheid over de status, waarde, kwaliteit en niveau van kwalificaties. Het inzetten van personen die hun

¹ Vanuit het hbo komt via Twitter de kritiek dat deze sector niet vertegenwoordigd is in de commissie. De voorzitter van Hogeschool Rotterdam, Ron Bormans noemt het een valse start. "Als je wil gaan investeren in kennis, innovatie en infrastructuur moet het hbo aan boord."

hoofdtak in het werkveld hebben, wordt daarbij ook een speerpunt, in combinatie met de inbedding van de interne scholing bij bedrijven in die scholingsmarkt (voor levenslang ontwikkelen).

Voor alle duidelijkheid: Het mag absoluut geen project zijn dat is gericht op het verplichten van de sector om het roer om te gooien. Het gaat erom dat met een breed draagvlak en de inzet van mensen die echt de werkvloer kennen, op een goede wijze wordt onderzocht wat passende vernieuwingen zijn, zonder alles overhoop te halen en alle verworvenheden over boord te gooien. Wat kan, moet op de inhoudelijke haalbaarheid worden bekeken².

Denk-groep

Zoals eerder al aangekondigd in onze nieuwsbrieven, willen we voor specifieke onderwerpen graag in gesprek gaan met degenen die een uitgesproken mening kunnen combineren met het verder uitwerken van allerlei praktische zaken. Dus als u zich door de inhoud van dit nummer voelt aangesproken, kijk naar de tekst van paragraaf 4 en stuur een mailtje naar info@leido.nl. Vervolgens kan worden bezien hoe de inbreng verder is vorm te geven.

Verdere opzet van deze nieuwsbrief

Eerst gaan we in op hetgeen in het stuk van het kabinet over het stimuleren van de kennisontwikkeling staat, met het geven van de passages dienaangaande. Daarbij plaatsen we dan ook wat kanttekeningen, denkend vanuit de optie om iets met het hbo te doen.

Vervolgens worden de hoofdlijnen geschetst van een voorstel, met wat bouwstenen voor een project, op basis van de uitgangspunten daarvoor en rekening houdend met de kaders (voor zover nu bekend). Zie het ook vooral als een uitgebreid 'boodschappenbriefje' voor degenen die er verder mee aan de slag willen.

Afgesloten wordt dus met die oproep voor een Denk-Groep om het voorstel nader te bezien, uit te werken en na te gaan welke partijen interesse hebben.

2 Uit het stuk over het Nationaal Groeifonds

In de kaders hieronder worden passages uit de plannen opgenomen, met daarna steeds een aantal kanttekeningen van onze kant.

“Kennisontwikkeling

Investerings in kennisontwikkeling, oftewel menselijk kapitaal, vormen een trefzekere voorbereiding op een toekomst die zich nog lastig laat voorspellen. Deze investeringen versterken het verdienvermogen via verschillende wegen. Ten eerste zal het beschikken over relevante kennis en vaardigheden de arbeidsproductiviteit in Nederland direct verhogen. Personeel dat beschikt over de juiste kennis en vaardigheden zal de kwaliteit van werk vergroten.”

We begrijpen dat dit soort beweringen toch altijd kort door de bocht moeten worden geformuleerd, om niet te verzanden in allerlei wetenschap-technische beweringen en noodzakelijke details die de aandacht bij het grote publiek laten verzanden. Zo zitten er nog wel wat voorwaarden aan het laten correleren van een hogere arbeidsproductiviteit met het beschikken door werkenden (menselijk kapitaal dus) over relevante kennis en vaardigheden, ook wel te rangschikken onder 'competenties'. Het alleen maar verwerven van die competenties leidt niet automatisch tot betere kwaliteit van de uitkomsten en meer bruikbare opbrengsten uit het verrichten van werkzaamheden.

Daarvoor zal altijd een proces nodig zijn waarbij wordt bezien wat op de korte en langere termijn door 'de markt' wordt gevraagd aan producten, diensten en andere zaken die bijdragen aan de

² Op dit moment wordt onder regie van OCW er gewerkt aan het 'flexibiliseren' van het hbo, met experimenten zoals het gebruik van leeruitkomsten bij deeltijdse (en duale) opleidingen. Er liggen ook al plannen op tafel om op korte termijn zoiets in te voeren voor het gehele hbo. Daarnaast is er een experiment met het 'flex-studeren = het betalen per studiepunt', ook met initiatieven om daarmee breed aan de slag te gaan. Dit zijn tevens voorbeelden van het 'herpositioneren' van de sector als geheel, tenminste, daar lijkt het op.

Een idee dat in ons Leido-werkgroepje is geopperd, is om het gaan flexibiliseren van het hbo aan dit project te koppelen. Dat is een verleidelijke gedachte, maar het kan in dit stadium wel eens leiden tot allerlei onduidelijkheden over het algemene karakter van een project. Zodra er meer duidelijkheid is over de plannen van de overheid rond 'flexibilisering' gaan we daarmee aan de slag. Wel zal in een van de komende PamflAd's een 'voorzet' worden gegeven voor een aanvullende aanpak, aansluitend bij de bestaande situatie.

welvaart, het welzijn en het zinvol bestaan van individuen. Zo'n aanpak vertaalt zich – als het goed is – naar aanpassingen binnen het formele onderwijs (de a.s. werkenden), het gericht scholen van degenen die daarmee binnen hun baan en werkzaamheden in staat zijn om te komen tot een verhoogde arbeidsproductiviteit, minimaal met behoud van de vereiste kwaliteit, en het vervolgens kunnen afzetten van producten en diensten in een nationale en vooral internationale markt met een dynamiek die we niet altijd kunnen beheersen.

Juist ook daarbij is een rol weggelegd voor het hbo, de hogescholen en andere kennisinstellingen die daarmee te verbinden zijn. Dat zal moeten gaan betekenen dat er voorzieningen binnen die instituten moeten komen voor allerlei medewerkers om samen met het werkveld te kunnen 'voorspellen' hoe allerlei vormen van scholing een rol kunnen spelen in het meegaan met het bedrijfsleven in komende veranderingen. Er wordt in dat opzicht en in die context al veel gedaan, zonder meer, maar in structurele zin zal het hbo als sector zich echt dienen te gaan bezinnen op een andere insteek om een nog krachtiger werkende motor voor het beroepsonderwijs en het werkveld te kunnen blijven zijn.

Diverse vormen voor scholing, met alle dynamiek

“Daarnaast is er een dynamisch effect. Menselijk kapitaal vergroot het aanpassingsvermogen van een economie. Hierdoor kan flexibel worden ingespeeld op de economie van morgen en de vaardigheden die de economie dan van ons vraagt. Dat begint bij bouwen aan ijzersterk primair, voortgezet, middelbaar en hoger onderwijs. Daar wordt een sterke en bestendige basis voor Nederland gelegd. Belangrijk is bovendien dat we ook na de schoolcarrière en collegebanken blijven leren. Scholing en omscholing tijdens de loopbaan moet veel gebruikelijker worden dan ze nu zijn.”

Hetgeen hier staat sluit best aardig aan bij onze kanttekeningen. Maar de ambitie van het kabinet kent wel een heel hoog opgehangen lat, met het noemen van alle schooltypen die we in ons landje hebben. Het samen bij de discussies betrekken van alle onderwijssectoren zal niet echt snel tot veel acties leiden, gezien alle belangen die er zijn en moeten worden verdedigd, als er geen sprake is van een projectaansturing die ook de macht heeft om veranderingen voor te stellen en vervolgens te laten invoeren.

Het zal op zich al een hele kunst zijn om aan de slag te kunnen gaan met het nadenken over het transformeren van het hbo op zich, naar een systeem dat veel meer dan nu kan inspelen op de dynamiek van het werkveld en de mogelijkheden die individuen voor zichzelf zien, maar zeker ook als lid van een bepaalde 'gemeenschap'.

Het laat evenwel onverlet dat op een open wijze kan en ook moet worden gekeken naar discussies die nodig zijn om in ieder geval het mbo te laten meegaan in de bewegingen zoals nu met de gevolgen van de crisis en met het oog op de mogelijkheden om mbo-studenten de juiste opleidingen te laten volgen. Dat wil zeggen dat de aansluiting mbo-hbo nauwkeurig in de gaten wordt gehouden, vooral als het gaat om de positionering van de Ad-opleidingen.

De uitspraken over het blijven scholen, het bijhouden van de competenties en vervolgens deze ook (in relevante zin) te actualiseren en te vergroten, passen bij hetgeen al vele jaren door de overheid naar voren is gebracht. De laatste tijd gebeurt dit onder de vlag van het 'levenlang ontwikkelen', met inzet van allerlei maatregelen en impuls mogelijkheden.

Maar er mist toch nog steeds een brede visie waarbij het bekostigde, private en op basis van andere bronnen vormgegeven onderwijs tot elkaar 'veroordeeld' zijn, met duidelijke en transparante samenwerkingsverbanden. Goed in ieder geval dat de VH het nu ook noemt, als zodanig.

Niet leiden tot structurele uitgaven

“Met een investeringsimpuls in menselijk kapitaal kan op deze terreinen een sprong worden gemaakt. Dit betreft éénmalige investeringsprojecten die bijdragen aan het verdienvermogen op de lange termijn, en dus geen reguliere of structurele uitgaven.”

Het is duidelijk dat het kabinet geen geld wil uittrekken voor allerlei plannen en projecten die op zichzelf hartstikke goed en bruikbaar zijn, maar vervolgens leiden tot structureel extra uitgaven voor de overheid. Je kunt dus ook zeggen dat een impulsproject moet bijdragen aan het bedenken

van mogelijkheden rond 'kennisontwikkeling' die nu simpelweg niet met inzet van de reguliere, huidige budgetten boven water kunnen worden gehaald.

Dat dus ten eerste, maar vervolgens moeten die vernieuwingen en aanpassingen weer binnen die reguliere bestedingsruimte een plek krijgen. Dat betekent dat het anders moet, bijvoorbeeld dat huidige formats door nieuwe dienen te worden vervangen en dat de uitbreiding van scholingsmogelijkheden dient te gaan komen uit een grotere effectiviteit ('verhoging productiviteit van de sector onderwijs en scholing') of uit nieuwe vormen ('waarnaar vraag is en men ook geld voor over heeft').

Zoiets betekent nogal wat. 'De hbo-winkel blijft open' tijdens een renovatie dan wel uitbreiding. Een project dat erop is gericht om de hbo-sector een dergelijke sprong met het menselijk kapitaal te laten maken, vraagt tijd en veel overtuigingskracht van degenen die de bruikbare uitkomsten ervan in daden dienen om te zetten. In het voorstel zoals verderop op hoofdlijnen beschreven staat, is dat nadrukkelijk een *conditio sine qua non*.

Actieplan overheid meenemen in voorstellen

"Er komt, zoals aangekondigd in de groeistrategie van het kabinet, een breed actieplan om een ambitieuze verbetering in het onderwijs mogelijk te maken, onder andere door het verbeteren van het curriculum en een gerichtere inzet van digitale hulpmiddelen om onderwijs op maat te bieden. Dit kabinet zal de eerste acties hiervoor in gang zetten. De minister van OCW en de minister voor BVOM nemen hierin met de staatssecretaris van EZK het voortouw."

Een wat lastig te lezen en ook te interpreteren passage, met nogal wat 'vage' begrippen als 'breed', 'ambitieuw', 'verbetering', 'gerichtheid' en 'op maat'. Het zijn allemaal doelstellingen die vaker in politieke, bestuurlijke en strategische plannen worden genoemd, maar er moeten dan wel stevige, concrete en inhoudelijke acties aan worden gekoppeld. Dus niet zodanig dat dit soort plannen van de overheid vervolgens leiden tot papieren tijgers met onderliggende plannen van allerlei belanghebbende organisaties en stapels daaraan te koppelen deelplannen die ook weer nog allerlei deelacties vereisen om op detailniveau van alles in gang te kunnen zetten. Zo houd je elkaar wel een tijd bezig...

Wat onder 'verbeteren' van 'het' curriculum moet worden verstaan... wie het weet mag het zeggen. Zou het gaan om het actueel houden van programma's, opleidingen en scholingstrajecten? Of om de leeruitkomsten nog meer en beter af te stemmen op de competenties van nieuwe en dynamische banen of werkzaamheden? Het koppelen ervan aan het aanbieden van onderwijs op maat is prima (wel ook graag even meer toelichting op wat men daaronder verstaat), maar realiseert het kabinet zich wel wat we met elkaar op de hals halen als het gaat om concrete scenario's?

Dat op voorhand wordt gesteld dat digitale hulpmiddelen in het gehele proces een plek moeten krijgen, dus een randvoorwaarde die al wordt aangereikt, is niet verwonderlijk. Hetgeen nu onder de druk van de pandemie in gang is gezet, wil het kabinet – en de VH dus ook – niet verloren laten gaan – dus dat het geen automatisme is dat na deze crisis alles weer in de oude setting wordt teruggeplaatst.

Voorwaarde lijkt echter wel – en dan kom je ook bij de discussie over 'kwaliteit en afstandsonderwijs' terecht – dat gedurende het lopende jaar stevig wordt onderzocht wat de kritische succesfactoren van het digitale onderwijs zijn. Velen hebben een mening daarover, vaak gekoppeld aan hun achtergrond en de wijze waarop ze bij onderwijs en scholing betrokken zijn, maar een stevige rode draad is niet even op een namiddag in beeld te brengen.

"Research & development (R&D) en innovatie

Investerings in R&D en innovatie vormen een belangrijke pijler onder productiviteitsgroei in ontwikkelde economieën als Nederland. De doelstelling om 2,5% van ons bbp te besteden aan R&D wordt al jaren niet gehaald. Hierbij spelen zowel private als publieke R&D-uitgaven een rol. Landen die voor ons de benchmark zijn, investeren beduidend meer."

Het zal zeker interessant zijn om een lijst te hebben met de landen die kennelijk als benchmark worden ingezet, met een overzicht van de bronnen voor het bepalen van de beschikbare gelden

voor R&D en – vooral – op welke aspecten ervan vooral wordt ingezet, en successen worden geboekt. Dat maakt het voor Nederland handiger om te zien waar we of zelf uniek in zijn (en ons internationale succes boeken) of waar zich mogelijkheden voor doen om over de grenzen heen de handen ineen te slaan.

Sterke focus op wetenschappelijk onderzoek en universiteiten

“Bedrijven kiezen vooral plekken uit met een goede toegang tot onderscheidende kennisbronnen, getalenteerde onderzoekers en mogelijkheden voor samenwerking in onderzoek. Daar waar de maatschappelijke baten van investeringen in R&D en innovatie groter zijn dan de private baten, is er een reden voor de overheid om deze investeringen ook te stimuleren.

Investeringen in R&D en innovatie leveren het meeste op wanneer de overheid, het bedrijfsleven en de wetenschap hierin samenwerken. Nederland is daar al sterk in. Dat blijkt uit de Nederlandse koppositie op het gebied van landbouw, voedselinnovatie en water. Het is zaak die kracht verder uit te bouwen, bestaande onderzoeks- en innovatie-ecosystemen te versterken en nieuwe veelbelovende ecosystemen op te bouwen.

Dit sluit aan op de inzet van het kabinet, zoals aangekondigd in de groeistrategie, en de samenwerking tussen publieke en private partijen die is opgebouwd in het missie-gedreven topsectoren- en innovatiebeleid. Dit betekent dat tegelijkertijd wordt ingezet op onderzoek en ontwikkeling en onderzoek-infrastructuren als op startups en scale-ups, regelgeving en menselijk kapitaal.”

Wat opvalt is dat het kabinet in deze aanzetten voor het gaan formuleren van projecten en daarbij behorende voorstellen vooral inzet op het wetenschappelijk onderwijs. Tenminste, daar lijkt het erg sterk op met het gebruik van begrippen als ‘onderzoekers’, wetenschap’ en ‘onderzoek-infrastructuren’. Dat gebeurt vaak in politieke kringen, helaas, denkend aan het neerleggen van dit soort plannen bij het hoger onderwijs en dan een automatisme vertonen met het benadrukken van de academische insteek. In het hbo (en ook mbo) zijn voldoende voorbeelden te vinden van krachtige leer- en werkomgevingen waarbij onderzoek van alles kan opleveren in een praktische context.

Publiek en privaat: vormgeving van belang

Daarnaast wordt gesproken over de ‘samenwerking tussen publieke en private partijen’. Het is, zo denken we, aan te raden om goed te bezien waar ieders verantwoordelijkheid komt te liggen. Ook wat betreft de overheid, hier als partner genoemd voor het aangaan van samenwerkingsverbanden. Maar goed, er komt nog een verdere uitwerking van de plannen, denkend aan de groeistrategie en ook de strategische agenda voor het hoger onderwijs.

“Investeringen in de economie van de toekomst, bijvoorbeeld op het gebied van kunstmatige intelligentie, robotica en duurzaamheidstechnologie, kunnen een sleutel zijn voor toekomstige innovatie. Ook fundamenteel onderzoek valt binnen deze pijler. Investeringsvoorstellen van alle wetenschapsdisciplines komen in principe in aanmerking, zolang deze voldoen aan het doel en de criteria van het fonds.”

Neem wo, hbo en ook mbo samen mee in zoektochten...

Nogmaals, prima aanzetten. Maar het zou bijvoorbeeld al goed zijn om bij projecten die worden ingediend, te bezien of er samenwerkingsverbanden worden aangegaan tussen universiteiten, hogescholen en mbo-instellingen. Bepaalde zaken die in een onderzoek naar boven komen, kunnen op basis daarvan in verschillende settingen worden aangepakt.

Tevens kunnen allerlei tussentijdse uitkomsten op verschillende gebieden worden bekeken, uitgewerkt en vervolgens getest, voor verschillende doelgroepen en met uiteenlopende invalshoeken. Het bedrijfsleven heeft alle soorten studenten nodig, voor de groei van de economie en het permanent actualiseren van allerlei werkgebieden en de daarvoor benodigde competenties.

“Het kabinet komt, zoals aangekondigd in de groeistrategie, met een gerichte strategie om bestaande ecosystemen te versterken en nieuwe toonaangevende clusters op veelbelovende technologieën tot stand te brengen, vooral sleuteltechnologieën en technologie gericht op het oplossen van maatschappelijke uitdagingen. De bewindslieden van EZK en de minister van OCW brengen dit jaar een strategie uit voor onderzoeks- en innovatie-ecosystemen, mede met het oog op het Groeifonds.”

Er komen nog meer plannen van de overheid

Het is dus wachten op de plannen die ten grondslag liggen van die strategie. Het zal echt nodig zijn om daarbij te bezien dat de systemen een breed draagvlak kennen, en op welke wijze. De nadruk ligt, zo lijkt het, op 'groei', maar het betreft vooral ook het verbeteren van systemen, dus een vorm van innovatie. Juist vanuit die aanpassingen komen creatieve opties naar boven om nieuwe markten aan te boren en te bezien waar openingen ontstaan om ergens op in te springen.

3 Voorstel op hoofdlijnen voor een breed project

Er zal op een gegeven moment een uitwerking beschikbaar zijn van de protocollen rond dit Groeifonds. Ook moeten er nog voorschriften en formats komen voor het indienen van plannen, met allerlei richtlijnen. Dat vereist nog een verschrikkelijke uitdaging want er wordt nu al vanuit veel hoeken commentaar gegeven op hetgeen in deze eerste fase naar buiten is gekomen, met handreikingen aan het kabinet.

Ook de rol van de commissie die een oordelend advies moet formuleren ligt onder het vergrootglas, gelet op de samenstelling en de achterbannen die op deze wijze een link hebben naar de wijze waarop het fonds wordt uitgerold.

Maar goed, het is zeker handig om alvast met raamwerken van plannen te komen, en gericht op de kennisontwikkeling. We geven hier zo'n plan, een project, een optie voor een aanpak die mogelijk binnen de doelstellingen van het groeifonds op steun kan rekenen. Dat gebeurt met het geven van een lijst met aspecten, onderdelen en uitgangspunten.

Het is een soort boodschappenlijstje voor degenen die aan de slag kunnen gaan, met alleen maar korte opsommingen, dus lekker ruw verwoord...

Raamwerk voor een project, gericht op kennisontwikkeling binnen de sector hbo

Basisgedachten

- *Het gaat om een project van een paar jaren, om de tijd te nemen om uit te zoeken wat past bij het hbo, met een draagvlak voor aanpassingen*
- *De aanpassingen zijn erop gericht dat ze binnen de bestaande processen (om het zo te noemen) kunnen plaatsvinden*
- *Het project moet worden uitgevoerd door mensen uit alle sectoren en disciplines, met een projectmanagement dat een duidelijk mandaat heeft en ook veranderingen in gang kan en mag zetten als aangetoond is dat er voldoende draagvlak*
- *Het moet zijn gebaseerd op een plan met diverse fases, met tussentijdse 'rustpunten' voor het kijken naar bijstellingen*
- *Het projectmanagement moet wel goede contacten hebben met OCW, de politiek, de NVAO, de CDHO, de Inspectie en andere organisaties die van alles te zeggen hebben over het hbo, maar het gaat erom periodiek te toetsen 'of er niet teveel voor de troepen wordt uitgelopen' - maar dan zonder er een onnodige rem op te zetten*
- *Ook de contacten met het landelijk georganiseerde werkveld, de bonden en andere sociale partners zijn van belang, gelet op de noodzaak om vooral in de regio's te zoeken naar passende mogelijkheden - en voor de private investeringen in het project*
- *Het ROA kent een al vanaf 1987 functionerende programmacommissie als het gaat om de voorspellingen rond 'onderwijs-arbeidsmarkt, met vertegenwoordigers van o.a. OCW, EZ, SZW, SBB, CBS, CPB, UWV, NRO enz. - en deze commissie kan prima functioneren als klankbordgroep*

Componenten

- *Het gaat erom dat het hbo zich nog meer kan baseren op werkend-leren, met gebruik van ontwikkelingen op de arbeidsmarkt waarin ook studenten participeren*
- *Project bijvoorbeeld gedurende een drietal jaren om voor dit alles de tijd te nemen*
- *Gericht op het onderzoeken welke opties er zijn om het beroepsonderwijs meer dan nu te baseren op 'werkend-leren'*
- *Daarbij moet zonder meer ook worden gekeken naar het komen tot leerwegen die niet vastzitten aan een vast format: tijd, punten per jaar, eenheden koppelen conform de wetgeving, enz. en variabele lengtes te kennen, met als ankerpunten de Ad en de Bachelor en daarbij kan er ook worden gewerkt met certificaten, publiek-bekostigd*
- *Het betreft tevens het focussen op het herpositioneren van de drie formats: duaal onderwijs voor jongeren, duaal onderwijs voor werkenden en deeltijd onderwijs, binnen een aangepast systeem dat is gericht op het aanbieden van onderwijs aan degenen die in aanmerking komen voor 'niet-voltijdse' opleidingen*
- *Het project levert nieuwe inzichten op voor de 'voltijdse' opleidingen als het gaat om het werkend-leren en daarbij passende vormen*
- *Maar... eigenlijk is het de bedoeling om te komen tot een nieuw begrip 'opleiding', gebaseerd op de doelgroepen, de mogelijkheden, de individuele mogelijkheden e.d.*
- *De verdere ontwikkeling van het NLQF voor alle soorten kwalificaties wordt in dit alles meegenomen*

Gebruikmaken van regionale netwerken, met als aandachtspunten:

- *Verplichte arbeidsmarktcommissie*
- *Experts die adviseren over het koppelen aan opleidingen en sectoren*
- *Onderdelen laten verzorgen door mensen uit het werkveld*
- *Projecten en onderzoeken voor verbetering en innovatie bij regionale ontwikkelingen*
- *Werken met experts vanuit beroepsorganisaties, werkgeverskringen, onderzoeksinstituten e.d.*
- *Gebruiken van private scholingsfondsen binnen het project*
- *Zorgen voor lectoraten om dit aan te sturen, met mensen uit het werkveld en gericht op praktisch onderzoek*
- *Kenniscentra Lectoren - Expertisecentra - gebruiken*

4 Oproep voor een Denk-Groep

Mocht het bovenstaande intrigerend overkomen, de professionele instincten aanwakkeren en voldoende prikkels geven om te gaan meedenken over het verder uitwerken van de geschetste lijnen van het voorstel... dan is het wellicht een goede gedachte om een mailtje naar info@leido.nl te sturen, Vervolgens gaan we de betrokkenen benaderen om na te gaan hoe dit verdere nadenken het beste valt in te vullen.

Uiteraard houden we de VH-ontwikkelingen in de gaten. Maar het is best mogelijk dat er (individuele) instellingen of organisaties zijn die snel een verdere en concrete stap willen zetten, en best het voortouw willen nemen om te komen tot een projectaanvraag – in afwachting van de verdere kaders en voorschriften. Ook van dat soort enthousiaste stellingnames horen we graag meer.